

USA

© Libor Žídek, 2006

OBSAH PŘEDNÁŠKY

- A. před 1. světovou válkou
- B. mezi válkami (připomenutí)
- C. po 2. světové válce
- D. 50. a 60. léta
- E. 70. léta
- F. v době Reaganomiky
- G. shrnutí vývoje po WW2
- H. 90. léta

charakteristické znaky

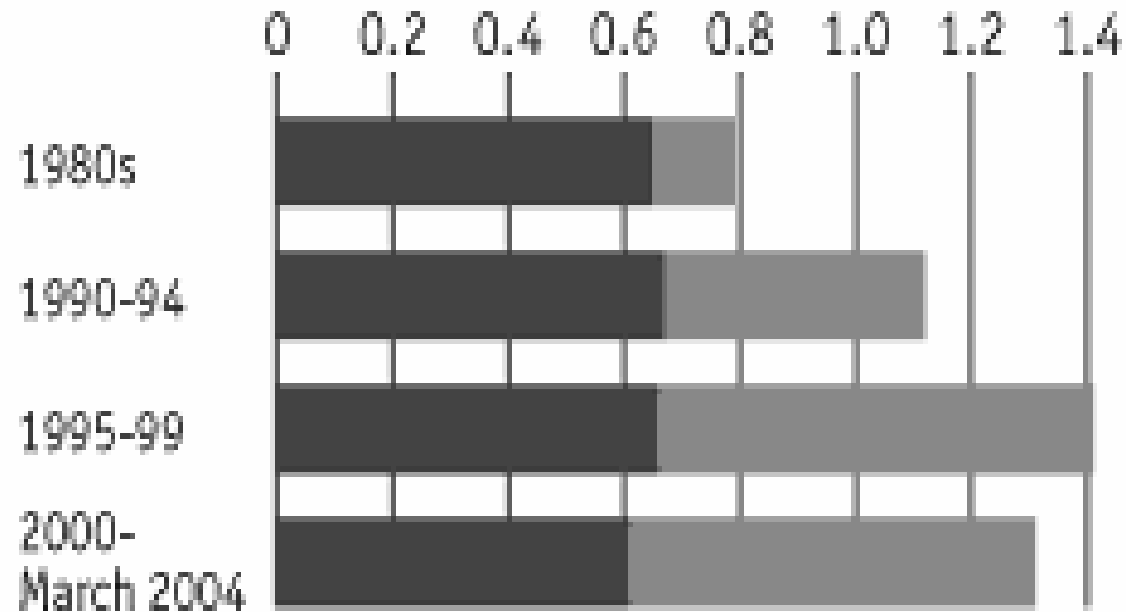
- malá vláda + liberální hodnoty \Rightarrow relativně:
 - nízké daně + malé intervence do hospodářství + po celou dobu minimální státní vlastnictví
- podnikavost
 - je možné z malé firmy \Rightarrow velká
 - Nike, Microsoft, Apple
 - rizikový kapitál
 - konkurenční prostředí
 - akciový trh \Rightarrow akcionáři nespokojeni (\Downarrow cen akcií) \Rightarrow propuštění manažeri
- flexibilní trhy práce + přistěhovalectví
- větší nerovnost v příjmech

Through the back door

Average annual immigration, m

Legal

Unauthorised

Source: Pew Hispanic Centre

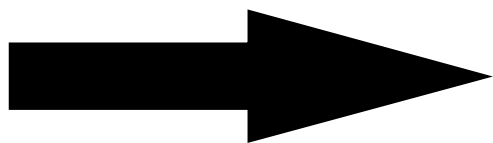
A. USA před WW1

- politicky expanze - 1898 válka se Šp ⇒ pod kontrolu Kubu + anexe Portorico, Havaj, Filipíny
- rychlý ekonomický rozvoj:
 - růst HDP
 - krize v 1890s
 - ALE stále relativně zemědělská země
 - ↑ výroby
 - stabilní cenová hladina ⇒ deflace
 - zlatý standard

- ↑ ZO
 - ↑ exportu > ↑ import
 - výrazná ochrana domácího trhu
- velké zahraniční INV v USA (GB a FR)
 - směřování do soukromého sektoru
 - železnice ...
 - USA největší světový dlužník

Důvody amerického úspěchu

- nárůst populace
 - přirozený přírůstek + přistěhovalectví
- zásoby surovin a přírodních zdrojů
- velikost vnitřního trhu
 - rozvoj dopravních systémů - silnice, kanály a zejména železnice^(H)
 - * rozvoj železářství a ocelářství
- využívání moderní technologie
- rychlé zavádění strojů (LF drahá)

růst specializace
a produktivity

Relativní podíly světové průmyslové výroby v letech 1750 - 1900

	1770	1800	1830	1860	1880	1900
Evropa celkem	23,2	28,1	34,2	53,2	61,3	62
VB	1,9	4,3	9,5	19,9	22,9	18,5
Japonsko	3,8	3,5	2,8	2,6	2,4	2,4
"Třetí svět"	73	67,7	60,5	36,6	20,9	11
Spojené státy	0,1	0,8	2,4	7,2	14,7	23,6

OBSAH PŘEDNÁŠKY

A. před 1. světovou válkou

B. mezi válkami (připomenutí)

C. po 2. světové válce

D. 50. a 60. léta

E. 70. léta

F. v době Reaganomiky

G. shrnutí vývoje po WW2

H. 90. léta

B. USA mezi válkami

(připomenutí)

- velmi úspěšná 20. léta
 - moderní struktura hospodářství
- neochota hrát velmocenskou roli
- velká hospodářská krize
 - obrovský propad výroby a vysoká nezaměstnanost
 - krach na burze
 - kolaps bankovního sektoru
 - protekcionismus
- New Deal - výsledky smíšené

OBSAH PŘEDNÁŠKY

A. před 1. světovou válkou

B. mezi válkami (připomenutí)

C. po 2. světové válce

D. 50. a 60. léta

E. 70. léta

F. v době Reaganomiky

G. shrnutí vývoje po WW2

H. 90. léta

C. USA po WW2

- velký růst během WW2
- prezident Truman (1945 - 53)
- po válce USA ekonomická i politická supervelmoc
- zodpovědnost za chod světa
 - Bretton-Wood + Trumanova doktrína + GATT + Marshallův plán + zahraniční pomoc RZ
- bipolarita
- přetrvávající státní intervence
 - Zákon o zaměstnanosti 1946
 - program Fair Deal – Spravedlivý úděl
 - sociální oblast - nenaplněno

hospodářské výsledky

- 1945 – 1946 stagnace a mírná recese
 - přechod k mírové výrobě
 - konverze zbrojní výroby
 - $\Rightarrow \uparrow P + \uparrow U$ (zejména mezi demobilizovanými)
- 1947 – 1948 = poválečná konjunktura
 - \uparrow INV (výrobní sféra a byty)
 - moderní infrastruktura
 - účast státu - energetika, spoje, železnice, silnice
 - působení odložené D obyvatelstva
 - auta, TV, telefonizace
 - \uparrow EX (půjčky na nákup US zboží + pomoc)
- 1949 = mírná recese
 - Truman \downarrow daní + \uparrow výdajů na sociální i veřejné účely

hospodářský růst mezi lety 1945 - 1950

rok	1945	1946	1947	1948	1949	1950
%	0,9	-0,5	10,8	11,2	-0,5	9,7

OBSAH PŘEDNÁŠKY

A. před 1. světovou válkou

B. mezi válkami (připomenutí)

C. po 2. světové válce

D. 50. a 60. léta

E. 70. léta

F. v době Reaganomiky

G. shrnutí vývoje po WW2

H. 90. léta

D. 50. léta

- až do 1973 jako celek velmi úspěšné období
- prezident Eisenhower (1953-61)
- v 50s průměrný růst HDP = 3,2%
 - recese 1953 – 4
 - pokles vojenských výdajů b/c konec války v Koreji
 - reakce monetární politiky na zhoršení PB v 1953
- + nízká inflace i U

důvody růstu

- stejné faktory jako po válce
- + ↑ militarizace b/c korejská válka
- + hromadění strategických zásob surovin a výrobků pro případ 3. svět. války
- + rozšiřování spotřebního úvěru pro domácnosti
- + příliv mozků
- + hospodářská politika
 - keynesiánství ⇒ neokeynesiánství
 - jemné “doladování” = STOP and GO
 - recese ⇒ Eisenhower ↓T + ↑ podpor v U

60. léta

- prezidenti Kennedy + Johnson + Nixon
- USA musely čelit ↑ konkurence doma + ↑ SSSR
 - raketová technika + výzkum vesmíru
- ↑ HDP
 - 9 let trvalý růst
 - recese až 1970
 - 1969 restrikce fiskální i monetární
- ale konec 60s ztráta dynamiky
 - ↓ stavebnictví + automobil. prům.
- + konec 60s ↑ cenové hladiny
- + deficity rozpočtu

Fiskální politika v USA v letech 1960 - 1969

	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969
Vládní výdaje	93	102,1	110,3	113,9	118,1	123,5	142,8	163,6	181,5	189,2
Příjmy	96,5	98,3	106,4	114,5	115	124,7	142,5	151,2	175	197,3
Přebytek	3,5	-3,8	-3,8	0,7	-3	1,2	-0,2	-12,4	-6,5	8,1
Růst cen (%)	-,04	1,1	-	1,2	1,3	1,7	2,9	2,8	4,2	5,4

důvody hospodářského růstu

- masové použití vynálezů z 50s
- velké prostředky státní i soukromé na V&V
 - zejména vojenství + vesmír + letecký průmysl + petrochemie + počítače
- hospodářská politika

hospodářská politika

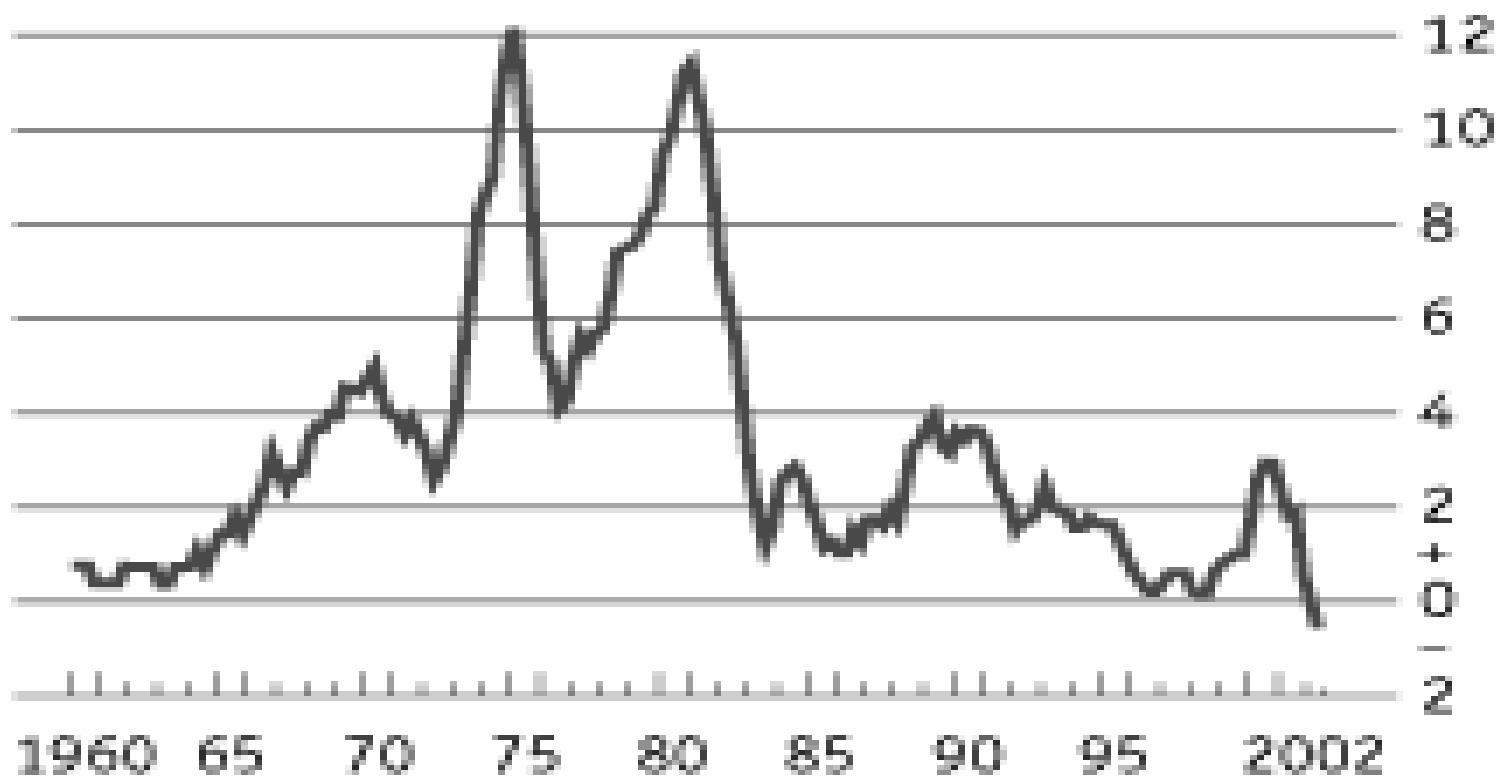
- Kennedy - New Economics = Nová ekonomie
- místo vyrovnávání cyklu - neustálý ek. ↑
- **fiskální expanze**
 - válka ve Vietnamu + výzkum
 - investice do školství a vzdělání
 - velké sociální programy pro nejchudší
 - “Válka bídě”
 - “Velká společnost” (Great Society)
 - ⇒ ↑ přerozdělování
- **+ i monetární politika uvolněná**
 - b/c fiskální vyvolá oživení musí být doplněno ↑ M^S

↑ inflačních tendencí

A slow puncture

US price deflator, non-financial business
% change on a year earlier

Source: Bureau of Economic Analysis

OBSAH PŘEDNÁŠKY

A. před 1. světovou válkou

B. mezi válkami (připomenutí)

C. po 2. světové válce

D. 50. a 60. léta

E. 70. léta

F. v době Reaganomiky

G. shrnutí vývoje po WW2

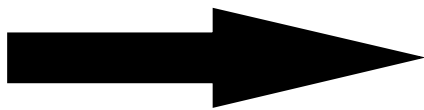
H. 90. léta

E. USA v 70. letech

- prezidenti – Nixon – Ford - Carter
- 1971 Nixon - Nová ekonomická politika
 - \Rightarrow ek \uparrow + X nerovnováze státního rozpočtu
 - součástí zrušení směnitelnosti \$ za zlato + devalvace 1971 a 1973 + kontrola mezd a cen
- recese 1973 –75
 - + \uparrow cenové hladiny + \downarrow burzy
- vysoký ek. růst 1976-78
 - ALE pokračující Π + vysoká U

důvody krize:

- růst deficitů rozpočtu v 60. i 70. letech
 - Vietnam + ...
- New Economics = expanzivní politika + podcenění inflace
 - oslabování vestavěných stabilizátorů = taxflace
 - omyl s Phillipsovskou křivkou
- rozpadu Bretton-Woodu + devalvace
- ropné krize
- zahraniční tlaky = růst konkurence (H)
- inflační očekávání obyvatel

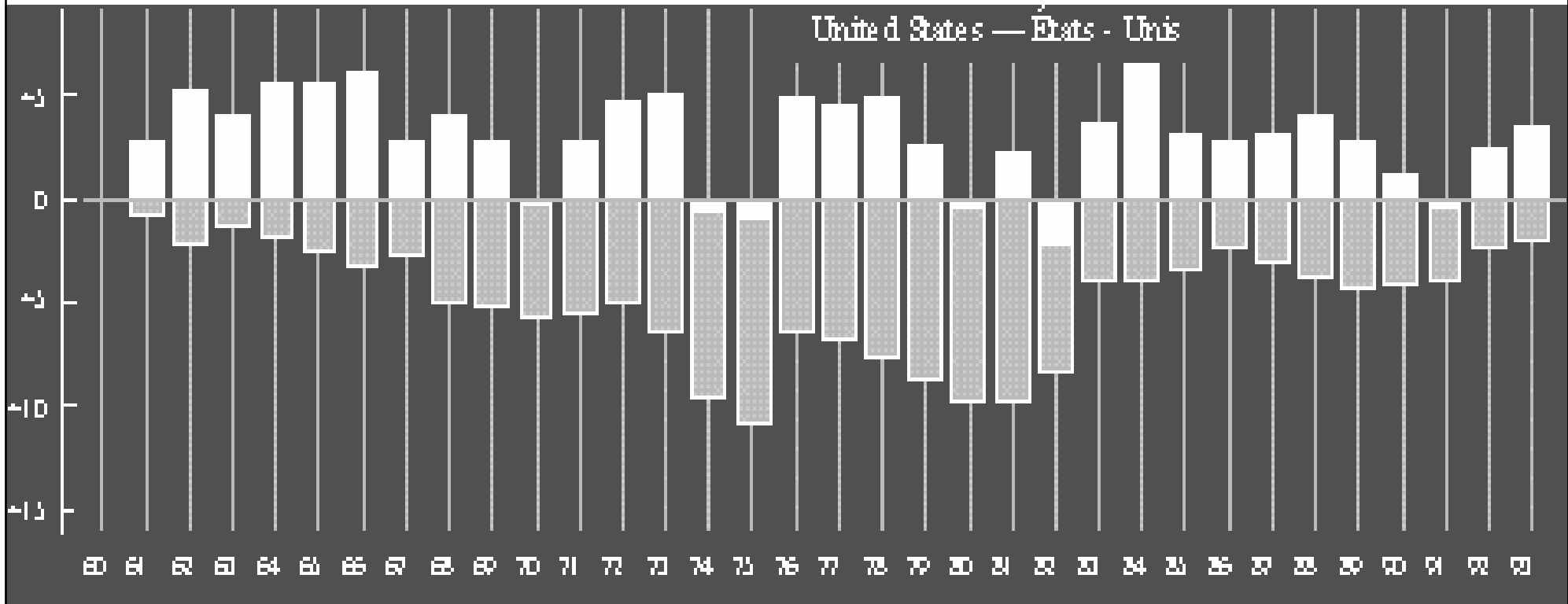

pokles HDP
+ růst cen = stagflace

Procentní změny zaměstnanosti mezi lety 1970 a 1980

Průmysl	% změna
Obuvní průmysl	-15,9
Motorová vozidla	-11,1
Elektrické součástky a přísluše	-7,8
Kožené produkty	-6,3
Oděvy	-6,3
Rádia a televize	-5,7
Různé další výrobky	-5
Nábytek	-4,5
Vybavení pro služby	5,7
Různé elektrické stroje	6,6
Elektrické a průmyslové vybav	7,1
Různé stroje	8
Letadla a jejich části	12,8
Úřednické, počítačové a účetn	16,1
Motory a turbíny	17,8
Stavební a důlní stroje	19,9

Hospodářský růst a inflace mezi lety 1960 a 1990

bílé = směrem nahoru od osy HDP
šedé = směrem dolů od osy inflace

mez. srovnání

- menší dopady krize než jinde
 - domácí zdroje surovin
 - vlastní těžba ropy kryla 80% spotřeby
 - ale trvalý ↓ amerického podílu na světové produkci
- X JAP i N rostly rychleji + velké obchodní přebytky

Populace, HNP na obyvatele a HNP v roce 1980

	Populace v mil.	HNP na obyv. v \$	HNP v mld. \$
USA	228	11 360	2 590
SSSR	265	4 550	1 205
Japonsko	117	9 890	1 157
EHS (12 zemí)	317	-	2 907
z nich			
SRN	61	13 590	838
Francie	54	11 730	633
VB	56	7 920	443
Itálie	57	6 480	369

OBSAH PŘEDNÁŠKY

A. před 1. světovou válkou

B. mezi válkami (připomenutí)

C. po 2. světové válce

D. 50. a 60. léta

E. 70. léta

F. v době Reaganomiky

G. shrnutí vývoje po WW2

H. 90. léta

F. USA v době Reaganomiky

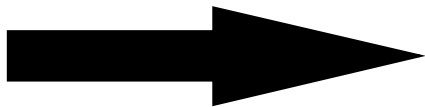
- Ronald Reagana (1981 -1984 a 1985 -1988)
- po Carterovi špatný stav hospodářství
 - Π dvojciferná + obtížné zlomit očekávání
 - ale od 2. 1/2 70s deregulace + monetaristicky laděná HP + první zákon o \Downarrow T
 - od keynesiánství k neokonzervativním školám
- Reaganomika
 - deregulace + liberalizace + strana nabídky + větší úloha trhu (\Downarrow úlohy státu) + \Downarrow daní (mezních sazeb)
 - energetika, doprava, bankovníctví, telekomunikace + zrušena kontrola cen ropy a zemního plynu

výsledky

- počátek 1980 – menší recese (6 měsíců)
 - \uparrow cen b/c \uparrow cen ropy
- recese 1981 – 1982 = 16 měsíců
 - \downarrow Π = striktní monetární politika (\uparrow r)
 - 1979 nový šéf FEDU – P. Volcker
- od 1983 3. nejdelší růst
- po 1985 výrazná obnova
 - rychlejší \uparrow HDP i menší Π i U
- 1987 krach na burze
 - ALE FED se poučil
 - \Leftrightarrow dodal likviditu do systému \Leftrightarrow dopad na reálnou ekonomiku zanedbatelný

deficit rozpočtu

- vládní výdaje
 - obrana (H)
 - sociální
 - dluhová služba (růst r)
- daňový systém
 - pokles daní (+ podpora investic)

rozpočtový deficit
i růst dluhu

Srovnání americké a sovětské vojenské výzbroje v roce 1982

	U S A	S S S R
V o j á c i (v 1 0 0 0)	2 1 1 7	4 2 6 5
B a l i s t i c k é r a k e t y c e l k e m	1 5 7 2	2 3 8 7
B o m b a r d é r y s d l o u h ý m d o l e t e m	3 1 6	1 5 0
T a n k y	1 2 1 3 0	5 0 0 0 0
H e l i k o p t é r y	1 0 0 0	2 3 0 0
L o d ě a p o n o r k y	4 6 7	5 6 3

Deficit státní rozpočtu, dluh, nezaměstnanost, inflace a vládní výdaje v letech 1980 -1990

Rok	Deficit v % GDP	Dluh v % GDP	Nezaměst. v %	Inflace v %	Vládní výdaje jako % GDP
1980	2,2	26,3	7,2	13,5	33,7
1981	1,9	26,8	7,6	10,4	
1982	4,3	26,5	9,7	6,2	
1983	5,2	34,1	9,6	3,2	
1984	4,4	35,2	7,5	4,4	
1985	4,5	37,8	7,2	3,6	36,4
1986	4,7	41,2	7	1,9	37,1
1987	3,4	42,4	6,2	3,7	36,8
1988	2,8	42,6	5,5	4,1	35,8
1989	2,4	42,3	5,3	4,8	35,8
1990	3	44,1	5,5	5,4	36,7

obchodní deficit

- $\uparrow r$ z důvodu
 - měnové pol
 - def rozpočtu
- $\uparrow r \Rightarrow \uparrow$ příliv kapitálu do USA \Rightarrow
 - posílení kurzu \$ $\Rightarrow \uparrow$ IM a \downarrow EX \Rightarrow obchodní DEF
 - + \Rightarrow RZ problémy s dluhovou službou !!
- mimo to \Rightarrow úspor \times INV \Rightarrow nutno importovat kapitál \Rightarrow obchodní DEF
- $\Rightarrow \Rightarrow$ příliv zahr K - většina portfoliové ale od poč 70s i FDI
 - uchytit se na trhu
 - přístup k vědeckým poznatkům
 - \times protekcionismu
 - politická stabilita
 - od konce 70s petrodolary

celkově

- dlouhý ekonomický růst
- \Downarrow U i Π
- \Uparrow efektivita + flexibility hospodářství
- \Uparrow nerovnosti v důchodech
- DEF obchodu i rozpočtu
 - = tzv. dvojitý (twin) deficit

OBSAH PŘEDNÁŠKY

A. před 1. světovou válkou

B. mezi válkami (připomenutí)

C. po 2. světové válce

D. 50. a 60. léta

E. 70. léta

F. v době Reaganomiky

G. shrnutí vývoje po WW2

H. 90. léta

G. Tendence v poválečném vývoji

- strukturální změny
- růst HDP

strukturální změny

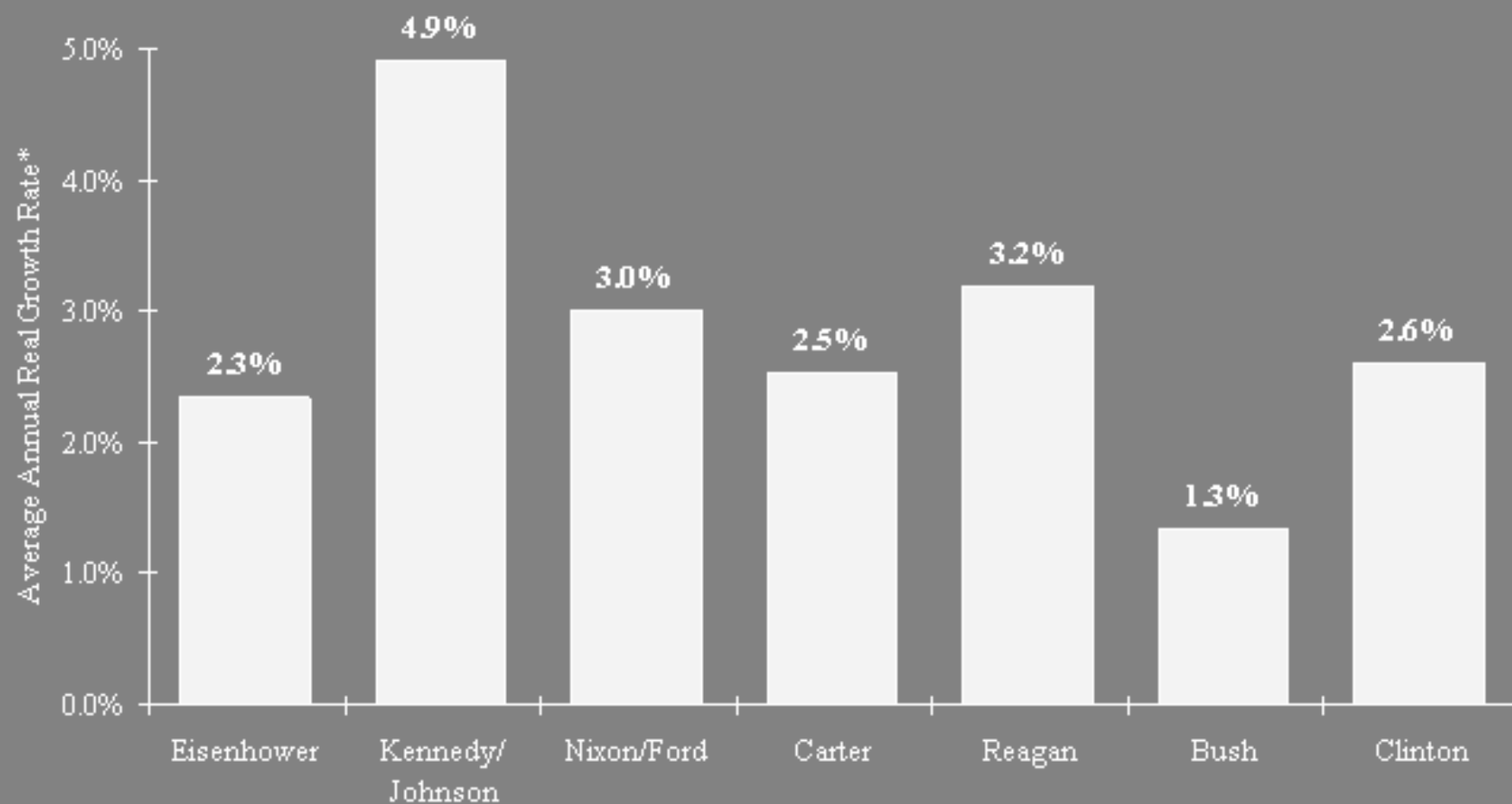
- po WW2 přesun ke službám
 - negativní vliv na produktivitu i ek $\uparrow \Rightarrow$ b/c v S menší produktivita než v průmyslu
 - od 1/2 70s expanze S b/c deregulace v telekomunikacích a dopravě

struktura HDP USA v letech 1950 - 1990

rok	zemědělství	průmysl	služby
1950	5,3	36	58,7
1960	4	38,8*	57,2
1970	2,8	34,5*	62,7
1980	2,6	33,6*	63,8
1990	1,7	28*	70,3
strukturální změna 1950 - 1990	-3,6	-8	+11,6

* - průmysl včetně stavebnictví

Reálný růst po prezidentech

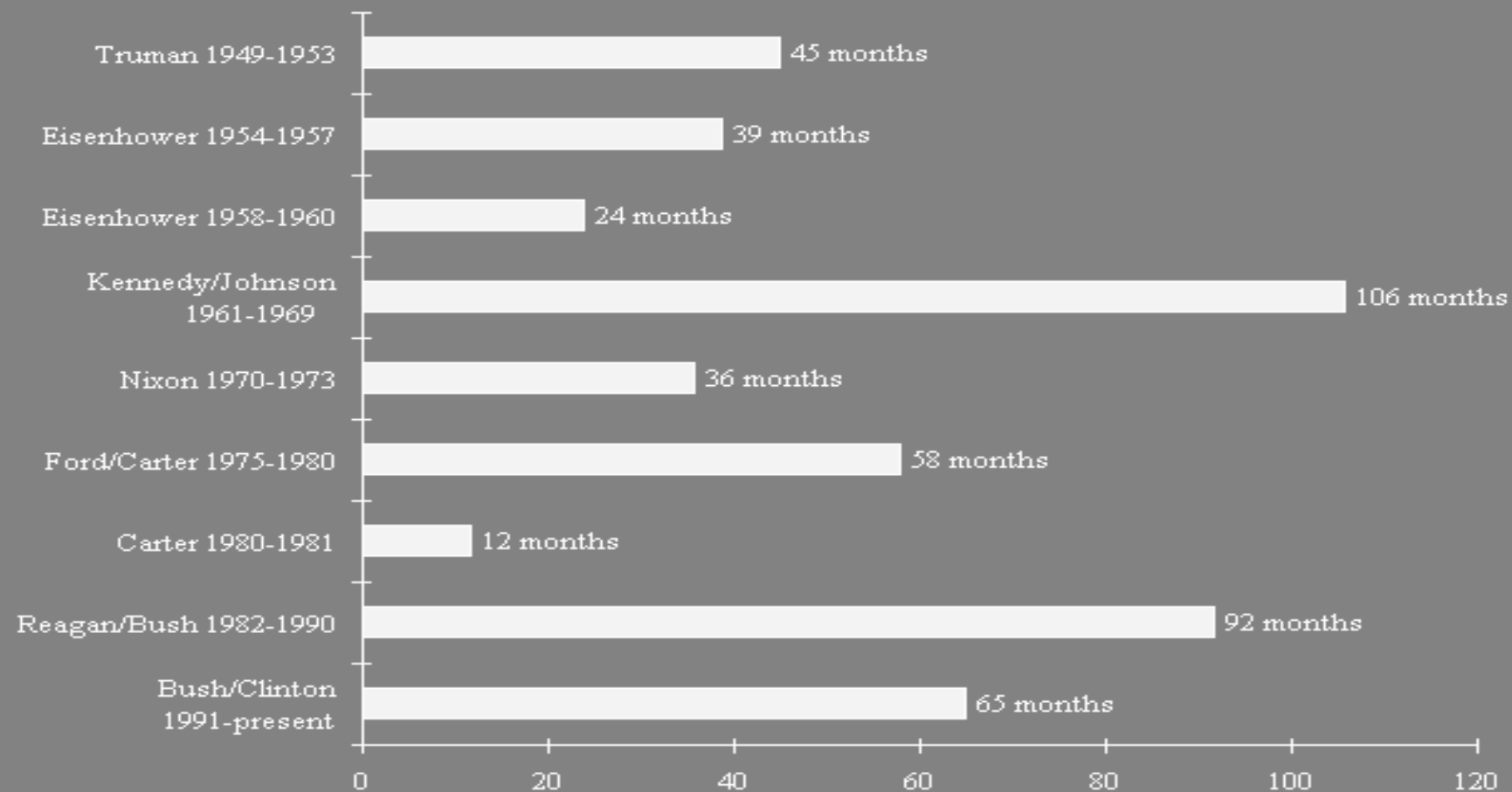
*Average annual change in chain-weighted GDP.

Source: Cato Institute calculations, based on Economic Report of the President, 1996.

Růst HDP během vlády demokratů a republikánů

	R o k v l á d y			
	1	2	3	4
D e m o k r a t i				
Truman	0	8,5	10,3	3,9
Kennedy/Johson	2,6	5,3	4,1	5,3
Johson	5,8	5,8	2,9	4,1
Carter	4,7	5,3	2,5	-0,2
P r ů m ě r	3,3	6,2	5	3,3
R e p u b l i k á n i				
Eisenhower I	4	-1,3	5,6	2,1
Eisenhower II	1,7	-0,8	5,8	2,2
Nixon	2,4	-0,3	2,8	5
Nixon/Ford	5,2	-0,5	-1,3	4,9
Reagan I	1,9	-2,5	3,6	6,8
Reagan II	3,4	2,8	3,4	3,9
P r ů m ě r	3,1	-0,4	3,3	4,1

Délka trvání ekonomické expanze

Source: National Bureau of Economic Research, Public Information Office, Cambridge, Mass., 1996.

OBSAH PŘEDNÁŠKY

A. před 1. světovou válkou

B. mezi válkami (připomenutí)

C. po 2. světové válce

D. 50. a 60. léta

E. 70. léta

F. v době Reaganomiky

G. shrnutí vývoje po WW2

H. 90. léta

90. léta

- 1989 Bush X rozpočtový DEF a vnější nerovnováze
 - \Leftrightarrow konec 1989 recese \Leftrightarrow 9 měsíců
 - prudké \Downarrow spotřebitelských výdajů + nižší INV + oslabování podnikatelské důvěry + \Uparrow cen ropy (Válka v zálivu)
- od března 1991 nepřerušovaný ek \Uparrow
 - aktuální příčiny:
 - vysoká AD i očekávání
 - nízká $\Pi \Leftrightarrow \Downarrow r \Leftrightarrow \Uparrow$ INV
 - změny v hospodářství
 - restrukturalizace v 80. letech
 - od průmyslu ke službám - S méně cyklické
 - technologický posun - používání počítačů
 - lepší kontrola zásob - just in time systém
 - konec poválečného oslabování pozic
 - \Downarrow nezaměstnanosti
 - únor \Leftrightarrow 2000 rekordní délka trvání ek. expanze od 1/2 19. st

cenová hladina

- FED NE $\uparrow r \Rightarrow$ nebrzdil ek \uparrow
 - X Π okolnosti do 1999
 - krize v Asii $\Rightarrow \downarrow$ cen surovin
 - příliv aktiv do USA $\Rightarrow \uparrow \$$
 - metodické – změny ve výpočtu Π , produkce
 - rozpočet přebytky
 - \uparrow produktivity práce
 - charakter cyklu
 - cyklus po WW2 – několik let $\uparrow \Rightarrow AD > AS \Rightarrow$ FED $\uparrow r \Rightarrow \downarrow AD \Rightarrow$ firmy \uparrow zásob \Rightarrow ekonomika recese \Rightarrow FED $\downarrow r \Rightarrow \uparrow AD$
 - \uparrow ale Π pod kontrolou \Rightarrow FED NE $\uparrow r \Rightarrow \downarrow AD$ ne b/c $\uparrow r$ ALE \downarrow zisků, \downarrow cen akcií + \downarrow INV

2001 - recese

- = zdravá HP
 - velké možnosti: ↓↓ r - guvernér Greenspan !
 - + ↑↑ vládních výdajů a ↓ daní
 - ... rychlá obnova